

Aktiivinen katsominen ja elokuva- lukutaito

EHO-koulutus 28.9.2023

marjo.kovanen@koulukino.fi

PRODUCTION _____

DIRECTOR _____

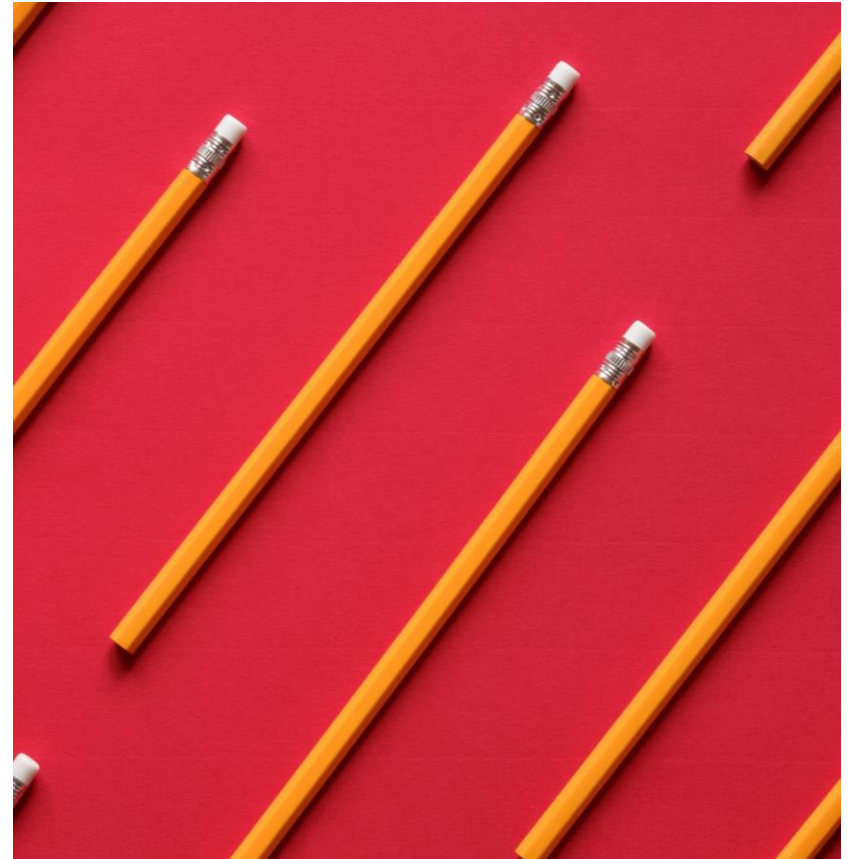
CAMERA _____

Koulutuspäivän runko

- Kerrataan ja syvennetään aktiivisen katsomisen teemaa
- VTS-harjoitus
- Harjoitus tekijälähtöiseen katsomiseen

Tauko

- Elokuvan esittäminen ja tekijänoikeudet
- Ikärajat
- Lähiluku ja lähilukutehtävä
- Päivän yhteenveto

"Se mitä katsot tarkkaan,
näyttää katsovan takaisin
sinuun."

(Gerard Manley Hopkins 1844-
1889)

Aktiivinen katsojuus

- teoreettinen perusta

- **“transactional reader-response theory”** korostaa tekstin ja lukijan välistä vuorovaikutusta. Vastaanottajalla erittäin aktiivinen rooli merkityksen muodostamisessa. Lopputulos on tekstin ja lukijan välisen vuorovaikutuksen tulos.
- Mieke Bal: **“Visual reading.”**
Korostaa kaiken lukemisen visuaalisuutta ja aktiivisuutta.
- Jacques Rancière: **“The Emancipated Spectator”**
purkaa aktiivisen tekijän ja passiivisen katsojan välistä tiukkaa jaottelua. Korostaa myös kollektiivista vastaanottoa, yhdessä katsomisen aktiivisuutta.
- **Dialogical reading**

VTS-menetelmä aktiivista katsojuutta tukemassa

- **Visual Thinking Strategies –menetelmä (VTS) eli keskusteleva kuvan tarkastelu** on keskusteluun perustuva taiteen tarkastelun menetelmä, jota voi hyödyntää soveltaen myös elokuvan katsomisessa.
- Yhdysvalloissa kehitetty VTS-menetelmä perustuu taidekuvien tulkintaan strukturoidun ryhmäkeskustelun avulla.
- Menetelmä on dialoginen, eikä sen tavoitteena ole taideteokseen liittyvien tietojen välittäminen tai oikeiden vastausten etsiminen.
- Elokuvaan sovellettuna menetelmän avulla voidaan tukea aktiivista katsojuutta ja sen kautta elokuvanlukutaitoa, vuorovaikutustaitoja, kriittistä ajattelua sekä osallistujien oman elokuvasuhteen reflektointia ja kehittymistä sekä auttaa jäsentämään elokuvakokemusta. Lisäksi menetelmä ruokkii uteliasta suhtautumista sekä elokuvaan että toisten ajatuksiin ja kokemuksiin.

VTS-menetelmän runkokysymykset

1. Mitä tässä kuvassa on meneillään?
2. Mikä kuvassa havaitsemasi saa sinut sanomaan niin? tai Mitä näet kuvassa, mikä saa sinut sanomaan niin?
3. Mitä vielä voimme löytää?

Tekijälähtöinen katsominen

- Katsotaan Teemu Nikin lyhytelokuva *Fantasia* (2016) tekijyyden näkökulmasta.
- Jokainen saa yhden roolin, jonka näkökulmasta elokuva katsotaan:
 1. Näyttelijät
 2. Leikkaaja
 3. Lavastaja
 4. Äänisuunnittelija
 5. Kuvaaja
- Elokuva katsotaan linkin kautta omalla koneella:
<https://vimeo.com/manage/videos/868189340/privacy>
salasana: Elokuva_2023
- Katselun jälkeen katselukokemus puretaan roolin mukaisissa pienryhmissä.

Avaimia elokuvaan

- Avaimia elokuvaan –esitteen kysymyksiä voi käyttää yksittäisen elokuvaelämyksen purkamiseen tai johdatuksena elokuvanlukutaidon syventämiseen.
- Käsittelee seuraavia osa-alueita: Tarina, Henkilöt, Elokuvan kieli, Elokuvakulttuuris, Viesti ja vaikutus
- esite on saatavilla lukuisilla eri kielillä: suomeksi, ruotsiksi, pohjoissaameksi, inarinsaameksi, kolttasaameksi, viroksi, venäjäksi, ukrainaksi, somaliksi, arabiaksi ja englanniksi. Myös suomenkielinen, selkomukautettu esite on pian saatavilla.

AVAIMIA ELOKUVAAN

Pikaopas elokuvan kerronnan, viestin ja vaikutuksen avaamiseen sekä aktiivisen katsojuuden tukemiseen.

www.koulukino.fi

Elokuvan esittäminen ja tekijänoikeudet

- Elokuvien julkiseen esittämiseen tarvitaan oikeudenhaltijoiden lupa.
- Elokuvan esittämislupia voi hankkia joko Elokuvalisenssiltä tai Koulukino Suoratoistosta. Koulukino Suoratoisto –palvelu kautta saa luvan lisäksi myös elokuvan.
- Maksuttomasti opetuksessa esitettäviä elokuvia tarjoavat mm. seuraavat palvelut:
 - KAVIn Elokuvapolku (myös Elonet-palvelu)
 - Ihmefilmin CinEd
 - Koulujen elokuvaviikko
- Lisätietoja Koulukinon sivuilla: Miten toimia? -> Elokuvan katsominen koulussa, Miten toimia? -> Kouluille maksuttomat elokuvat sekä Kopioston Kopiraittila.fi-palvelussa

Ikäraajat

Sallittu
kaikenikäisille

Sallittu
yli 7-vuotiaille

Sallittu
yli 12-vuotiaille

Sallittu
yli 16-vuotiaille

Kielletty
alle 18-vuotiailta

Tillåtet för
alla åldrar

Sisältää
väkivaltaa

Sisältää
seksiä

Voi aiheuttaa
ahdistusta

Sisältää
päihteiden käyttöä

Löydä sopivat elokuvat koko perheelle!

Media-avain antaa ennakkotietoa elokuvista ja välineitä elämysten purkamiseen yhdessä. Koulukinon asiantuntijat esikatselvat uudet lasten- ja nuortenelokuvat arvioiden etenkin niiden myönteisiä viestejä ja soveltuvuutta eri-ikäisille katsojille.

Minkä ikäiselle etsit elokuvaa?

[4-6](#)
[7-9](#)
[10-12](#)
[13-15](#)
[4-6](#)
[7-9](#)
[10-12](#)
[13-15](#)

Media-avaimen ikäsuositus kertoo, minkä ikäiselle elokuva on sopiva. Katso värien tarkemmat selitykset.

Uusimmat elokuvat

Klassikkoarvio: Bambi

Ikäraja

Ikäsuositus

[4-6](#)
[7-9](#)
[10-12](#)
[13-15](#)

"Disneyn klassikkoanimaatio on tarina luonnon kiertokulusta. Keskushahmona toimii mustahäntäkauriin vasa Bambi, jonka kasvua tarinassa seurataan. Lähes yhtä tärkeässä roolissa on ..."

Klassikkoarvio: Prinsessa Ruusunen

Ikäraja

Ikäsuositus

[4-6](#)
[7-9](#)
[10-12](#)
[13-15](#)

"Disneyn vuoden 1959 elokuvaversio on varmasti yksi tunnetuimmista ja monelle se "oikea" Prinsessa Ruusunen. Elokuvan juoni on nuoria katsojia ajatellen ..."

Muumipeikko ja pyrstötähti

Ikäraja

Ikäsuositus

[4-6](#)
[7-9](#)
[10-12](#)
[13-15](#)

"Muumipeikko ja pyrstötähti kertoo maata uhkaavasta komeetasta ja muumiperheen selviytymisseikkailusta road moviea ja katastrofielokuvaa yhdistellen. "

MITÄ TUNTEITA LÖYSIT ELOKUVASTA?

TUNNEBINGO

 INNOSTUS	 UTELIAISUUS	 PELKO
 ILO	 JOKU MUU!	 HÄMMÄSTYS
 PETTYMYS	 KIUKKU	 HELPOTUS

ELOKUVAEÄLÄMYS EI PÄÄTY LOPPUKSTIEIHIN!
LOPPUTEKSTIENJALKEEN.FI #LOPPUTEKSTIENJALKEEN

KOULUKINO MEDIA-VAIN JA ANTTI VIHURIN KIRJASTO

MITÄ TEEN ELOKUVAN JÄLKEEN

KUUNTELEN ELOKUVAN MUSIIKKIA!

NÄYTTELEN ELOKUVAN PARHAAN KOHTAUKSEN!

PIIRRÄN ELOKUVAN HAHMOJA!

KUVAAN OMAN ELOKUVAN!

KEKSIN ELOKUVALLE TOISENLAISEN LOPUN!

LUEN KIRJAN, JOHON ELOKUVA PERUSTUI!

ELOKUVAEÄLÄMYS EI PÄÄTY LOPPUKSTIEIHIN!
LOPPUTEKSTIENJALKEEN.FI #LOPPUTEKSTIENJALKEEN

KOULUKINO MEDIA-VAIN JA ANTTI VIHURIN KIRJASTO

Lähiluku

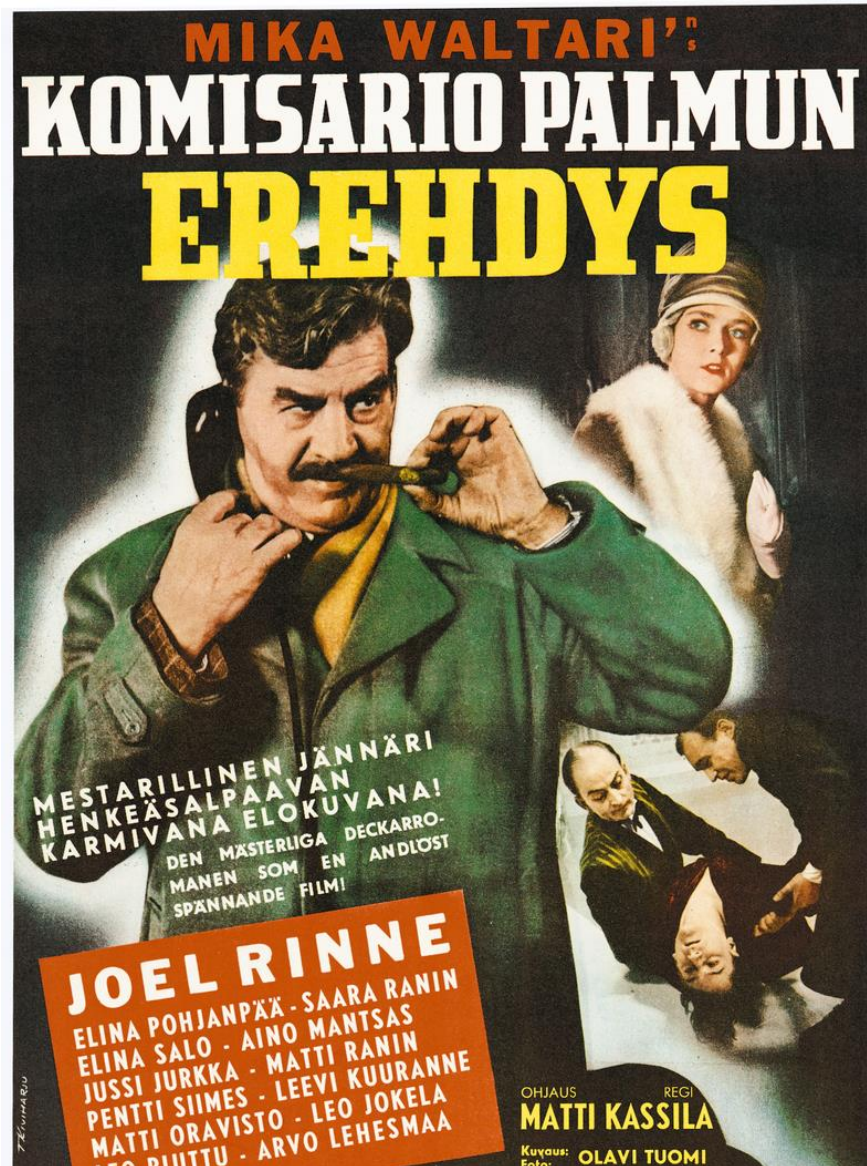
- Metodi tarkkaan ja tulkitsevaan lukemiseen.
- Juuret kirjallisuudentutkimuksessa.
- Lähiluvussa elokuva puretaan osiin ja tarkastellaan sen rakennuspalikoita yksityiskohtaisesti. Voidaan esimerkiksi valita kohtaus, joka puretaan otoksiksi, joiden teknisiä ja kerronnallisia ratkaisuja keskitytään tarkastelemaan.
- Lähilukua voi hyödyntää esim. elokuvan kieliopin, elokuvallisten keinojen avaamisessa ja opettamisessa.

Komisario Palmun erehdys (1960)

- Perustuu Mika Waltarin vuonna 1940 ilmestyneeseen samannimiseen romaaniin.
- Käsikirjoitus ja ohjaus: Matti Kassila
- Näyttelijät: Joel Rinne, Matti Ranin, Leo Jokela, Elina Salo, Pentti Siimes, Elina Pohjanpää, Matti Oravisto.
- Genrenä komediallisesti virittynyt rikoselokuva ja trilleri.
- Edustaa suomalaisen elokuvan studiojärjestelmäkauden huippua.
- Valittiin vuonna 2012 kriitikoiden toimesta kaikkien aikojen parhaaksi kotimaiseksi elokuvaksi.

Lähilukutehtävä: Komisario Palmun erehdys

- Jokainen katsoo omalla koneellaan kaksi kohtausta Elokuvalopolun "Analysointitehtävänä Komisario Palmun erehdys" –kohdasta:
<https://elokuvalopolku.kavi.fi/ylapolku/analysointitehtavana-komisario-palmun-erehdys/> ja analysoi ne lähiluvun periaatteiden mukaisesti.
- Ryhmät jaetaan seuraavasti
 1. Alkukohtaus ja Sankarimme astuu kuvaan
 2. Poliisit saapuvat Rygseckin taloon ja Poliisit aloittavat tutkinnan
 3. Uusia näkökulmia nousee esille ja Tutkinta virallisesti keskeytyksissä
 4. Tutkinta käynnistyy (virallisesti) uudestaan ja Yhä uusia näkökulmia
 5. Palmun – ja muiden – juonet ja Loppuratkaisu
- Ryhmät käyvät lähilukunsa tulokset yhdessä läpi. Lopuksi ryhmän tulokset esitellään yhteisesti kaikille.

Syventävä vinkki!

- Course de cinéma en ligne: Initiation au vocabulaire de l'analyse filmique – verkkokurssi tarjoaa syventävää tietoa elokuvan kieliopista ja elokuvan rakenteellisesta ja teknisestä avaamisesta
- Saatavilla ranskaksi ja englanniksi
- Löytyy osoitteesta <https://upopi.ciclic.fr/vocabulaire/fr>
- Kurssin on kehittänyt ranskalaisen Ciclic Centre-Val de Loiren kehittämä pedagoginen verkkoalusta UPOPI (Université populaire des images).

Yhteenveto: eri menetelmiä aktiiviseen katsomiseen ja elokuvanlukutaitoon

- VTS-menetelmä
- Tekijälähtöinen katsominen
- Lähiluku

Materiaaleja

- Avaimia elokuvaan
- Lopputekstien jälkeen –materiaalit
- Koulukinon muut oppimateriaalit
- Elokvapolku